

Complexnummer: 528250

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

N.D.S.M.-werf

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

528251, 528252, 528253, 528254,
528255

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

tt. Neveritaweg 15, 1033 WB Amsterdam

Complexomschrijving

De aangewezen groep gebouwen behoort tot de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij, een in 1894 opgerichte werf die van oorsprong op Oostenburg was gevestigd. In 1916 werd het besluit genomen om de werf te verplaatsen naar een gebied aan open water, aangezien de schepen na afbouw te groot werden om het smalle en ondiepe deel van het IJ te verlaten. In 1919 werd de inrichting van het werfterrein aan de noordzijde van het IJ met voortvarendheid aangepakt, waarbij gekozen werd voor een functioneel inrichtingsplan dat transport van materialen op de werf zoveel mogelijk beperkte, waardoor op arbeidskrachten bezuinigd kon worden. De oostzijde van de werf langs Zijkanaal I werd gebruikt voor de aflevering van materiaal, terwijl de schepen aan de westzijde de werf verlieten vanuit de uitrustingshaven, de plaats waar ook de afbouw van de schepen werd gerealiseerd. Zo ontstond een ensemble van gebouwen rond een industrieplein, die één familie vormen in materialisering, volume en silhouet. De Amsterdamse architect-ingenieur G.J. Langhout was tot 1928 verantwoordelijk voor de bouw en inrichting van het terrein. Hierbij werd niet alleen gekozen voor nieuwbouw, maar ook voor verplaatsing van enkele werfgebouwen van de werf op Oostenburg, die in 1927 gesloten werd. Overigens was Langhout ook op Oostenburg verantwoordelijk geweest voor de inrichting van de werf aldaar. Tot het complex behoren de scheepsbouwloods, de lasloods, de timmerwerkplaats, de smederij en de helling- en kraanbanen, die als het ware het hart van de werf vormen waaromheen de gebouwen zijn gegroepeerd. Vanaf 1940 breidt de werf zich uit naar het westen, op het terrein gelegen tussen de NSM en de Nederlandsche Dok Maatschappij. In 1946 fuseerden beide bedrijven en ontstond één groot scheepsbouwconglomeraat langs het IJ, de Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij (NDSM), waar naast luxe passagiersschepen vooral tankschepen en mammoettankers werden gebouwd, waaronder

de Neverita (1967) en de Melania (1969), een tanker die in twee helften werd gebouwd alvorens te worden verenigd. Uiteindelijk werden de scheepsbouwactiviteiten in 1978 opgeschort, nadat het bedrijf in 1968 gefuseerd was met Verolme, waarna het in 1971 deel ging uitmaken van het RSV-concern. Na een doorstart in 1978 zou het bedrijf onder de oorspronkelijke naam NSM nog tot 1984 functioneren, waarna de poorten van het bedrijf gesloten zijn gebleven. Voor de bescherming van het complex is ervoor gekozen het kerngebied van de NSM als uitgangspunt te nemen. De hoofdlijnen van het proces worden in dit deel nog gepresenteerd door de scheepsbouwloods, de timmerwerkplaats, de smederij, de lasloods en de hellingbanen met kraanbanen en kraan. Wijzigingen in het gebied in de jaren 1950, alsmede de westelijke uitbreiding van de werf (die niet onder dit complex valt) stonden met name onder leiding van J.D. Postma, in sommige gevallen bijgestaan door A.E.G. Postma en Van Kempen. De westelijke uitbreiding van de werf, waar zich nu nog de betonnen kraanbaan, de afbramerij en baanderij bevinden, vormt geen onderdeel van deze aanwijzing aangezien het cultuurhistorische verhaal hier zich veel minder duidelijk manifesteert dan in het kerngebied en het om redenen van herontwikkeling minder wenselijk is. De lasloods is om scheepsbouwtechnische redenen, alsmede vanwege de ligging wel onderdeel van het beschermde complex. Naast de gebouwde structuren is de inrichting van het terrein alsmede de visuele uitingen van transportbewegingen over het terrein (rails etc) van belang voor het juiste begrip van de scheepsbouwwerf.

Monumentnummer*: 528251

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 6 augustus 2007
Kadaster deel/nr: 52696/172

Complexnummer

528250

Complexnaam

N.D.S.M.-werf

*Woonplaats**

Amsterdam

*Gemeente**

Amsterdam

*Provincie**

Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
tt. Neveritaweg	15		1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A16	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	P	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	N	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	M	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	L	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	K	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	H	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	F	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	E	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	D	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	C	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	B	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A18	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A17	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A15	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	A	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A14	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A13	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A12	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A11	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A9	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A8	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A7	1033 WB	Amsterdam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
tt. Neveritaweg	19	A6	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A5	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A4	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A3	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A2	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	19	A1	1033 WB	Amsterdam		
tt. Neveritaweg	15	R	1033 WB	Amsterdam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	AH			5369

*Rijksmonumentomschrijving***

Voormalige SCHEEPSBOUWLOODS, gebouwd in 1919-1920 naar ontwerp van G.J. Langhout, hierin bijgestaan door Duitse ingenieurs voor de constructie, als onderdeel van het complex Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij, oorspronkelijk gebouwd voor de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij. Oorspronkelijk vrijstaand, gelegen aan de oostzijde van het terrein, gescheiden van Zijkanaal I door een open terrein dienend voor plaatstaal-opslag en aan de achterzijde begrensd door het Cornelis Douweskanaal.

Loods van enorme omvang, die wordt bepaald door bakstenen gevels met stalen raamwerkconstructie met hoge blauwe deuren en vensterpartijen met smalle, hoge ramen; de indeling van de gevels is in de loop der tijden meermaals gewijzigd. De bovenrand van de gevel aan de IJ-zijde vertoont vele resten van geschilderde naamsaanduidingen. In het interieur is sprake van een samengestelde hal, bestaande uit een 6 beukige langshal en een 1 beukige dwarshal met daarin de mallenzolder. De verlichting vindt plaats door middel van lichtstraten (recent van detaillering gewijzigd). De constructie bestaat uit vakwerk met geklonken verbindingen. Zwaar gedimensioneerde vakwerkkolommen dragen de grote kraanbaanliggers en de veel lichter uitgevoerde dakconstructie, Aan de zuidzijde is een lagere kantoorvleugel toegevoegd en aan de oostzijde lagere hallen.

N.B. De aanbouw tegen de achterzijde van de loods langs het Cornelis Douweskanaal is een zelfstandige bouwkundige eenheid die niet onder de bescherming van de scheepsbouwloods valt.

Waardering

Scheepsbouwloods van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van een van de belangrijkste scheepsbouwervven in Nederland, alsmede van architectuurhistorische waarde vanwege de constructie en de grote, in wezen zo goed als ongedeelde ruimte.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Werfgebouw

Monumentnummer*: 528252

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 6 augustus 2007
Kadaster deel/nr: 52696/172

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
528250	N.D.S.M.-werf

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
NDSM-plein	1		1033 WC	Amsterdam		
NDSM-plein	3		1033 WC	Amsterdam		
ms. van Riemsdijkweg	9		1033 RC	Amsterdam		
NDSM-plein	5		1033 WC	Amsterdam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	AH			4896

*Rijksmonumentomschrijving***

Voormalige LASLOODS, gebouwd in 1952 naar ontwerp van J.D. en A.E.G. Postma, als onderdeel van het complex Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij, oorspronkelijk vrijstaand, gelegen op de noordelijke punt van het terrein van het eerste NSM terrein.

Rechthoekige, hoge industriële hal, die aan de buitenzijde bepaald wordt door gesloten bakstenen gevels met zeer grote blauwe deuren, alsmede vierkante kruisvensters en op de verdieping openingen met luiken; de voor- en achtergevel hebben aan de bovenzijde een liggende vensterpartij onder de dakrand. Het vlakke dak wordt verlevendigd door 4 afgeplatte zadeldaken in de breedterichting die dienst doen als lichtstraten. Aan de kopse kant richting IJ een kleinere, oorspronkelijke aanbouw met kantoren. In de hal is sprake van twee beuken, veroorzaakt door een imposante staalconstructie met gelaste constructiedelen die onderling door schroefbouten met elkaar verbonden zijn. Deze constructie met kraanbanen wordt ondersteund door samengestelde volwandige kolommen, waarboven kleinere kolommen zijn geplaatst ter ondersteuning van de dakconstructie. Langs de langshevels kraanbaanliggers.

Waardering

Lasloods van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van een van de belangrijkste scheepsbouwervven in Nederland, alsmede van architectuurhistorische waarde vanwege de gesloten vormgeving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de buitenzijde en het silhouet van het gebouw, de interne constructie met de tweebeukige ruimte met colonnades van geprononceerde stalen kolommen, alsmede vanwege de schoonheid van het industriële ontwerp van het interieur.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werfgebouw

Monumentnummer*: 528253

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 6 augustus 2007
Kadaster deel/nr: 52696/172

Complexnummer

528250

Complexnaam

N.D.S.M.-werf

*Woonplaats**

Amsterdam

*Gemeente**

Amsterdam

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

tt. Neveritaweg

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

1033 WC

*Woonplaats**

Amsterdam

Situering

Locatie

ms. van Riemsdijkweg,
Noord

*Kadastrale gemeente**

Amsterdam

*Sectie**

AH

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3902

*Rijksmonumentomschrijving***

Voormalige TIMMERWERKPLAATS, deel van een in 1909 aan de Conradstraat gemaakt gebouw waarvan het andere deel hergebruikt is ten behoeve van de smederij, in 1927 verplaatst naar de huidige locatie, naar ontwerp van G.J. Langhout, als onderdeel van het complex Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij, oorspronkelijk gebouwd voor de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij. Vrijstaand bouwwerk, gelegen aan de westzijde van het terrein.

Loods met aan de noord- en westzijde gevels in stalen raamwerkconstructie gevuld met bakstenen metselwerk en doorlopende vensterpartijen met vierkante ruiten in stalen sponningen onder een zeer flauw zadeldak met lichtstraten. Aan de zuidzijde een gesloten gevel met een kantooruitbouw met stalen raamwerkconstructie en aan de oostzijde een dichte gevel die recent is opengebroken.

Inwendig een voormalige halruimte met vakwerkkolommen en Engelse spanten, nu recentelijk verbouwd tot kantoor.

Waardering

Timmerwerkplaats van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van een van de belangrijkste scheepsbouwerven in Nederland, alsmede van architectuurhistorische waarde vanwege de constructie van Engelse spanten en vakwerkkolommen en de gedeeltelijk verglaasde vakwerkgevels.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werfgebouw

Monumentnummer*: 528254

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 6 augustus 2007
Kadaster deel/nr: 52696/172

Complexnummer 528250 *Complexnaam* N.D.S.M.-werf

*Woonplaats** Amsterdam *Gemeente** Amsterdam *Provincie** Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
NDSM-plein	30		1033 WB	Amsterdam		
NDSM-plein	32		1033 WB	Amsterdam		
NDSM-plein	36		1033 WB	Amsterdam		
NDSM-plein	34		1033 WB	Amsterdam		
NDSM-plein	38		1033 WB	Amsterdam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	AH			4917

*Rijksmonumentomschrijving***

Voormalige SMEDERIJ, deel van een in 1909 aan de Conradstraat gemaakt gebouw waarvan het andere deel hergebruikt is ten behoeve van de timmerwerkplaats, in 1927 verplaatst naar de huidige locatie, naar ontwerp van G.J. Langhout, als onderdeel van het complex Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij, oorspronkelijk gebouwd voor de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij. Vrijstaand bouwwerk, gelegen in het hart van de werf.

Loods bestaande uit gevels met een stalen raamwerkconstructie met vakken van verschillend formaat die afwisselend met bakstenen metselwerk, deur- en vensterpartijen met vierkante ramen in stalen sponningen. De deuren zijn blauw geschilderd. Het dak bestaat uit een flauw hellend zadeldak met in de breedte opgelegde lichtstraten. In het interieur een tweebeukige ruimte met stalen kolommen in het midden (voorzien van een moderne middenmuur), waarboven Engelse spanten het geheel overkappen. Het interieur is voorzien van kraanbanen.

Waardering

Smederij van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van een van de belangrijkste scheepsbouwervern in Nederland, alsmede van architectuurhistorische waarde vanwege de constructie van Engelse

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

spanten en vakwerkkolommen, alsmede vanwege de robuuste industriële uitstraling.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Monumentnummer*: 528255

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 6 augustus 2007
Kadaster deel/nr: 52696/172

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
528250	N.D.S.M.-werf

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
NDSM-plein	84		1033 WB	Amsterdam		
NDSM-plein	76		1033 WB	Amsterdam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	AH			5312
Amsterdam	AH			5313

*Rijksmonumentomschrijving***

Aan het IJ bevinden zich twee hellingbanen, alsmede een kraanbaan met kraan. Gebouwd onder leiding van G.J. Langhout, gewijzigd onder J.D. Postma. De Kleine Hellingbaan (helling IV) is de westelijk gelegen hellingbaan, bestaande uit bebouwing met een schuin naar het water aflopend dek, uitkomend in het water. Gebouwd in 1927 en uitgebreid in 1952. De Grote Hellingbaan is de oostelijke hellingsbaan, ontstaan in de jaren 1950 uit een samenvoeging van hellingbaan II en III (ca. 1920). Boven op bebouwing is een schuin aflopend dek aangebracht, uitkomend in het water. Tussen de hellingbanen bevindt zich een kraanbaan met hijskraan.

Waardering

Hellingbanen en kraanbanen van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van een van de belangrijkste scheepsbouwwerven in Nederland, en van stedenbouwkundige waarde voor de werf door de bepalende, schuin geplaatste ligging aan het water.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	